

1 Kādos apstākļos viens vecāks var likumīgi aizvest bērnu uz citu valsti bez otra vecāka piekrišanas?

Attiecībā uz nosacījumiem, ar kādiem viens no vecākiem var likumīgi aizvest bērnu uz citu valsti bez otra vecāka piekrišanas, ir jānošķir šādas situācijas:

a) vecāks, ar kuru bērns dzīvo kopā, vēlas likumīgi aizvest bērnu uz citu valsti, un

b) vecāks, ar kuru bērns nedzīvo kopā, bet ar kuru bērnam ir personīgas attiecības, vēlas likumīgi aizvest bērnu uz citu valsti.

a) Vecāks, ar kuru kopā bērns dzīvo, pēc šķiršanās sava bērna ikdienas aizgādības ietvaros var aizvest bērnu uz citu valsti (piemēram, vienas dienas ekskursijā) ar nosacījumu, ka tas neapdraud otra vecāka tiesības nodibināt personīgas attiecības ar bērnu, kā paredzēts Ģimenes lietu procesa likuma (*Obiteljski zakon*) (*Narodne Novine* (NN; Horvātijas Republikas Oficiālais Vēstnesis), Nr. 103/15, turpmāk "2015. gada *ObZ*") 95. un 119. pantā. Proti, neatkarīgi no tā, vai vecāki ir kopīgi vai individuāli atbildīgi par bērna aprūpi un audzināšanu, katram no viņiem ir tiesības neatkarīgi pieņemt ar bērnu saistītus ikdienas lēmumus, kad bērns ir viņu aprūpē (2015. gada *ObZ* 110. pants). Ja pēc šķiršanās vecāki kopīgi atbild par bērna aprūpi un audzināšanu (2015. gada *ObZ* 104. pants), bērnam svarīgi lēmumi ir jāpieņem pēc abpusējas vienošanās (2015. gada *ObZ* 108. pants). Ņemot vērā, ka gadījuma brauciens uz citu valsti (piemēram, vienas dienas ekskursija) nav saistīts ar nodomu mainīt bērna pastāvīgo vai pagaidu dzīvesvietu un tāpēc nav iekļauts bērna būtisko individuālo tiesību izsmelošā uzskaitījumā, kas minēts 2015. gada *ObZ* 100. pantā, ir attiecīgi jāpiemēro 2015. gada *ObZ* 99. panta 2. punkts. Tas pats attiecas uz gadījumu, kad vecākam, ar kuru kopā pēc šķiršanās bērns dzīvo, ir daļēja individuāla atbildība par aizgādību (2015. gada *ObZ* 105. pants). Tomēr, ja vecākam, ar kuru kopā pēc šķiršanās bērns dzīvo, uz tiesas rīkojuma pamata vienīgajam ir individuāla atbildība par aizgādību, tad viņam(-ai) nav vajadzīga otra vecāka piekrišana, lai uz laiku aizvestu bērnu uz citu valsti (2015. gada *ObZ* 105. panta 5. punkts).

b) Ja vecāks, ar kuru kopā pēc šķiršanās bērns nedzīvo, bet ar kuru viņš uztur personīgas attiecības, nolemj likumīgi aizvest bērnu uz citu valsti, tad viņš(-a) to var darīt ar nosacījumu, ka uzturēšanās citā valstī ir īslaicīga (piemēram, vienas dienas ekskursija) un notiek laikā, kad vecākam ir tiesības uzturēt tiešas personīgas attiecības ar bērnu (2015. gada *ObZ* 121. pants), un ar nosacījumu, ka šādas tiesības nav aizliegtas vai ierobežotas ar tiesas rīkojumu (2015. gada *ObZ* 123.–126. pants). Proti, neatkarīgi no tā, vai vecāki ir kopīgi vai individuāli atbildīgi par bērna aprūpi un audzināšanu, katram no viņiem ir tiesības neatkarīgi pieņemt ar bērnu saistītus ikdienas lēmumus, kad bērns ir viņu aprūpē (2015. gada *ObZ* 110. pants). Ja pēc šķiršanās vecāki kopīgi atbild par bērna aprūpi un audzināšanu (2015. gada *ObZ* 104. pants), bērnam svarīgi lēmumi ir jāpieņem pēc abpusējas vienošanās (2015. gada *ObZ* 108. pants). Ņemot vērā, ka īslaicīga uzturēšanās citā valstī laikā, kad vecākam ir tiesības uzturēt tiešas personīgas attiecības ar bērnu (piemēram, vienas dienas ekskursija), nav saistīta ar nodomu mainīt bērna pastāvīgo vai pagaidu dzīvesvietu un tāpēc nav iekļauta bērna būtisko individuālo tiesību izsmelošā uzskaitījumā, kas minēts 2015. gada *ObZ* 100. pantā, ir attiecīgi jāpiemēro 2015. gada *ObZ* 99. panta 2. punkts. Tas pats attiecas uz gadījumu, kad vecākam, ar kuru kopā pēc šķiršanās bērns dzīvo, ir daļēja individuāla atbildība par aizgādību (2015. gada *ObZ* 105. pants), jo vecākam, kurš nodibina tiešas personīgas attiecības ar bērnu, ir brīvība un tiesības pārstāvēt bērnu ikdienas lietās laikā, kad bērns ir viņa(-s) aprūpē (atbilstoši 2015. gada *ObZ* 110. un 112. pantam un saistībā ar 105. panta 1. punktu).

Attiecībā uz šīm situācijām jāuzsver 2015. gada *ObZ* 111. panta noteikumu nozīmīgums. Proti, abiem vecākiem neatkarīgi no tā, vai viņi ir kopīgi vai individuāli atbildīgi par aizgādību, ir pienākums savstarpēji apmainīties ar informāciju par bērnu, tostarp ar informāciju par bērna iespējamu aizvešanu uz citu valsti. Tas ir vecāku juridisks pienākums, turklāt, lai šķērsotu valsts robežu, bērnam vai katram no vecākiem ir jābūt līdzīgi personai un citiem dokumentiem. Ja viens no vecākiem uzskata, ka otrs vecāks šādu bērna aizvešanu uz laiku varētu izmantot ļaunprātīgos nolūkos, viņam(-ai) ir atļauts pieprasīt, lai tiesa piemēro kādu no 2015. gada *ObZ* 418. pantā noteiktajām darbībām ārpus tiesas procesā, lai nodrošinātu, ka tiek izpildīts lēmums par personīgu attiecību nodibināšanu starp vecāku un bērnu, vai kādu no 2015. gada *ObZ* 419. pantā noteiktajām darbībām, lai nodrošinātu bērna drošu atgriešanos. Vēlamais risinājums ir vecākiem panākt vienošanos par šiem un līdzīgiem jautājumiem, ko viņi var atrunāt, noslēdzot vienošanos par kopīgu aizgādību (2015. gada *ObZ* 106. panta 3. punkts).

2 Kādos apstākļos bērna aizvešanai uz citu valsti ir nepieciešama otra vecāka piekrišana?

Jebkādai bērna (pastāvīgai) aizvešanai uz citu valsti, lai mainītu bērna pastāvīgo vai pagaidu dzīvesvietu, ir vajadzīga abu vecāku piekrišana. Neatkarīgi no tā, vai vecāki ir kopīgi atbildīgi par bērna aprūpi un audzināšanu vai kādam no viņiem ir daļēja individuāla atbildība, vecākam, kurš aizved bērnu, tādējādi mainot viņa pastāvīgo vai pagaidu dzīvesvietu, ir jāsaņem otra vecāka rakstiska piekrišana, lai to varētu izdarīt (2015. gada *ObZ* 100. un 108. pants). Tomēr, ja vecākam, ar kuru kopā pēc šķiršanās bērns dzīvo, vienīgajam ir individuāla atbildība par aizgādību, tad viņam(-ai) nav vajadzīga otra vecāka piekrišana, lai aizvestu bērnu uz citu valsti nolūkā mainīt viņa pastāvīgo vai pagaidu dzīvesvietu (2015. gada *ObZ* 105. panta 5. punkts).

3 Kā bērnu var likumīgi aizvest uz citu valsti, ja otrs vecāks nepiekrīt bērna aizvešanai uz citu valsti gadījumos, kad šāda piekrišana ir nepieciešama?

Ja vecāks, aizvedot bērnu uz citu valsti, vēlas mainīt bērna pastāvīgo vai pagaidu dzīvesvietu, bet nevar saņemt otra vecāka rakstisku piekrišanu, tad ārpus tiesas procesā tiesa nosaka, kurš no vecākiem pārstāv bērna vislabākās intereses attiecīgajā jautājumā (2015. gada *ObZ* 100. panta 5. punkts un 478. panta 1. punkts). Pirms minētā ārpus tiesas procesa uzsākšanas jānotiek obligātajai ārpus tiesas konsultāciju procedūrai, kuras mērķis ir panākt, lai eksperti no Sociālo pakalpojumu ministrijas palīdz vecākiem panākt vienošanos par konkrētu jautājumu (2015. gada *ObZ* 481. pants — obligātā ārpus tiesas konsultāciju procedūra kā procesuāla prasība 2015. gada *ObZ* 100. panta 5. punktā noteiktā procesa uzsākšanai). Ja obligātajā konsultāciju procedūrā vecāki nespēj vienoties, jautājumu izspriež tiesa ārpus tiesas procesā, kurā īpašu uzmanību pievērš šādiem aspektiem: bērna vecums un viedoklis, bērna tiesības nodibināt personīgas attiecības ar otru vecāku, vecāku vēlme un gatavība sadarboties savu aizgādības tiesību īstenošanā, vecāku personīgie apstākļi, attālums starp vecāku pastāvīgo vai pagaidu dzīvesvietu un vietu, uz kuru varētu pārvest bērnu, kā arī satiksme starp minētajām vietām un vecāka tiesības brīvi pārvietoties (2015. gada *ObZ* 484. pants).

Tomēr jāuzsver, ka gadījumā, kad vienam no vecākiem vienīgajam ir individuāla atbildība par bērna aizgādību, tad viņam(-ai) nav vajadzīga otra vecāka piekrišana, lai aizvestu bērnu uz citu valsti nolūkā mainīt viņa pagaidu vai pastāvīgo dzīvesvietu, proti, tādā gadījumā otra vecāka iebildumiem nav juridiska spēka (2015. gada *ObZ* 105. panta 5. punkts).

4 Vai tos pašus noteikumus piemēro gan pagaidu aizvešanai (piemēram, atvaļinājuma, veselības aprūpes u.c. gadījumos), gan pastāvīgai aizvešanai? Attiecīgā gadījumā, lūdzu, norādiet, kādā formā ir jāsniedz attiecīgās piekrišanas.

Kā minēts atbildēs uz 1.–3. jautājumu, 2015. gada *ObZ* reglamentē vecāku tiesības un pienākumus dažādi atkarībā no tā, vai bērns tiek aizvests uz citu valsti īslaicīgi (piemēram, vienas dienas ekskursijā, neapdraudot otra vecāka tiesības) vai pastāvīgi, lai mainītu bērna pastāvīgo vai pagaidu dzīvesvietu.

Lapa atjaunināta: 20/11/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.